

Naar een economie van verbinding

Charles Eisenstein weet veel mensen te raken met een nieuw en hoopvol perspectief. Hij wordt wel gepresenteerd als de woordvoerder van een eigentijdse tegenbeweging waarbij activisme en spiritualiteit hand in hand gaan. Doordacht en doorvoeld. Met de analyse van de wiskundige, de originele denkkraft van de filosoof en de gevoeligheid van de vader, partner, mens en medemens ontvouwt hij zijn ideeën.

En wat hij wil bereiken is "... de logica van het verstand (te) verbinden met de kennis van het hart". Hij wijst niet alleen op wat mogelijk is. Waarbij je makkelijk kunt denken "ja ja droom lekker verder, het is misschien wel mogelijk maar zal nooit gebeuren". Het aardige is dat hij ook aangeeft hoe we dat kunnen realiseren.

Oftewel; Op de hashtag #hoedan? is een antwoord.

Hij toont in zijn boek "Economie van de verbinding" aan dat de oude economie steeds meer barsten vertoont. En dat er contouren ontstaan van iets nieuws. Dat is geen luchtflits of navelstaarderij. Het is nuchter, realistisch (hij noemt zichzelf halsstarrig realistisch) en wetenschappelijk. Hij schrijft "ik ben een gewoon mens, ben niet geniaal en heb geen diepe spirituele beoefening of sjamanistische training achter de rug". Dat spreekt me wel aan.

Ik word getroffen door zijn quote over geld. "The financial crisis we are facing today arises from the fact that there is almost no more social, cultural, natural and spiritual capital left to convert into money". Voor een goed gesprek betalen we een coach. Als er een probleem is, schakelen we een therapeut in die zijn of haar factuur meegeeft aan het einde van de sessie. Om te kunnen zwemmen in het Henschotermeer moet je eerst langs

Zuiver water uit de Heuvelrug

Iedereen weet dat de Heuvelrug het lekkerste water van Nederland levert. Het staat bekend als "Doorns Zacht" en komt uit een lokale bron. Sinds kort schenkt het Hotel gezuiverd water uit glazen flessen en desgewenst voorzien van bubbels. Geen vervoer meer, geen plastic afval meer. En ook nog eens besparen op kosten. Benieuwd naar de businesscase? Check: www.SDGhouseUtrechtseHeuvelrug.nl

'Op de hashtag #hoedan? is een antwoord'

Charles Eisenstein weet veel mensen te raken met een nieuw en hoopvol perspectief.

de betaalautomaat. En ik betrap me er op dat ik het steeds normaler vind om mijn kinderen (de jongste is 19) te betalen als ze een klusje voor me doen. Gek eigenlijk. Nietwaar?

Eisensteins boek "Een betere wereld" is een Wake Up call. Of, zo je wilt, een uitnodiging voor een Big Clean Up Experiment. Waar gaat het heen met de wereld? Wat is echt belangrijk?

Hoe kan ik een zinvolle en positieve bijdrage leveren? Hij formuleert een aantal uitgangspunten waarbij hij op de schouders staat? van filosofen als Martin Buber en Levinas. Ik noem er een aantal:

- Mijn wezen is deel van het jouwe en dat van alle andere wezens. Dit gaat veel verder dan wederzijdse afhankelijkheid: het bestaan zelf is relationeel van aard.
- Wat we een ander aandoen, doen we ook onszelf aan.
- Ieder van ons beschikt over een unieke gave die de wereld nodig heeft.
- De bedoeling van leven is onze gaven tot uiting te brengen.
- De mensheid behoort tot de familie van alle levende wezens op aarde en biedt haar unieke gaven aan ter bevordering van het welzijn en de ontwikkeling van het geheel.

Krachtige combinatie

Spiritualiteit en activisme worden door Eisenstein bij elkaar gebracht. Ik vind het een krachtige combinatie. En soms herken ik het bij mensen. Bijvoorbeeld bij een man als oud minister Jan Pronk. Sinds kort is hij voorzitter van Earth Charter Nederland en heb ik de eer met hem te mogen samenwerken. Eind 70, hersteld van een hartaanval, maar jong van geest, bewogen en onverminderd activistisch. Hij ademt spiritualiteit en activisme met een jaloersmakende vanzelfsprekendheid. Ik leer van hem.

Het verhaal van verbinding gaat? naïeve hoop die aanzet tot actie. Dat klinkt als een

onverdachte en onverwachte sleutel. Laten we kijken of hij past en waar het toe kan leiden. Doe je mee?

Met het Big Clean Up Experiment van 4 en 5 oktober sluiten we aan bij het gedachtengoed van Eisenstein. En we zijn heel blij dat hij naar Nederland komt. Voor een volgend lesje spiritueel activisme. Een bijdrage van Campus Landgoed Zonheuvel in de gezamenlijke zoektocht naar een wereld waar je op elkaar mag rekenen in plaats van met elkaar afrekenen....

Wim Oolbekkink

Medio september verschijnen de boeken "Naar een economie van verbinding" en "Een betere wereld waarvan we in ons hart weten dat die mogelijk is" van Charles Eisenstein in een Nederlandse vertaling bij uitgeverij Juwelenschap.

Charles Eisenstein komt naar Nederland en is op 4 oktober 2019 te gast op Campus Landgoed Zonheuvel in het kader van het Big Clean Up Experiment. Een samenwerking van De Club van Rome Nederland, Earth Charter Nederland, de Down to Earth Collective, Campus Landgoed Zonheuvel, Stichting SBI en het Millennial Leadership Lab (MLL). Check voor meer informatie: www.charleseisenstein.org/events/

We trekken ons terug in onze veilige bubbel. Verliezen we zo het vermogen elkaar te begrijpen en te bereiken? Journalist Peter Henk Steenhuis trekt langs de grenzen van onze taal op zoek naar de grenzen van onze werelden.

Deze keer: Het woord "Passie"

Welkom in Bubbelenië

"Bent u nog blij met uw baan?"

Dit is een moderne vraag, die elke krant geregeld stelt. Werken voor 'brood op de plank' is veranderd in een zoektocht naar 'passie'.

Wat betekent dat eigenlijk, passie?

De site <http://www.gedrevedoorpassie.nl> schrijft: wie werk met "passie uitvoert ervaart plezier, je krijgt energie en de tijd verdwijnt naar de achtergrond."

Oorspronkelijk had het woord een minder plezierig aura. Passie kwam eind dertiende eeuw in het Nederlands voor in de betekenis van 'lijden, foltering,' en dan met name 'het lijden van onze Heer.'

Deze betekenis komen we nu nog tegen rond Pasen, als we ons op de Matthäus Passion storten.

Ik vermoed dat de moderne werkers dit niet bedoelen als ze spreken over passie in het werk. Toch kan die zucht naar passie hier wel toe leiden. Voormalig Denker des Vaderlands, René Gude, noemde het zoeken naar passie een vorm van zingeving. Passie gaat over de vraag of je achter de doelen van je werk staat of je gedreven bent.

Onlangs ontstond er een discussie onder musici, die zo gedreven zijn dat ze al jaren gratis optreden, bijvoorbeeld tijdens de honderden lunchconcerten die Nederland telt, en waar deze musici, met enig geluk, een lunch krijgen aangeboden. Hun passie is ook hun valkuil.

Het woord 'passie' is in een spagaat terecht gekomen. Voor mensen die vreugdeloos hun werk doen, is passie de graal waarnaar ze op zoek moeten. Vinden ze die passie niet, dan beginnen ze te lijden onder hun werk en moet het roer om, want je moet echt je hart volgen.

Maar bij mensen die van nature hun werk vol passie doen - musici, onderwijzers, verplegers - zit die passie zo in de weg, dat ze eronder beginnen te lijden.

Zo vindt het woord zijn oorspronkelijke betekenis terug.

Welkom in Bubbelenië is een initiatief van Peter Henk Steenhuis (Trouw) instituut Gak en stichting SBI

Column
Peter Henk Steenhuis

In deze uitgave:

2

Van de polder naar de tropen Programma in zicht

Jan Willem van den Braak

3

Overzicht september/november

3

Dialogisch leiderschap
Andere communicatievormen

4

Bomen planten
Met Peter van Doorn

Campus
Landgoed Zonheuvel

Voor samenwerking, bezinning en inspiratie

Van de Polder naar de Tropen en weer terug

Jan Willem van den Braak, voorzitter Raad van Toezicht van stichting SBI, is door de zon gebruid als ik hem op het terras van hotel & conferentiecentrum Landgoed Zonheuvel spreek. Hij is net terug uit Bonaire. Ons gesprek gaat over de Centraal Dialoog die hij in 2018 in Bonaire heeft opgezet en sindsdien begeleidt. Een gesprek over dialoog, de polder en de betekenis van dialoog voor de lokale democratie.

Op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) startte Jan Willem in de zomer van 2018 met de revitalisering van de Centraal Dialoog, een lokaal overlegorgaan (bestaande uit werkgevers, vakbonden en lokale overheid) dat naar consensus streeft en draagvlak kan bieden aan besluiten die door eilandbestuur of Rijksoverheid worden genomen. Wat hij bracht was de nodige structuur, helderheid in afspraken en het besef dat iedereen zijn eigen achterban vertegenwoordigt maar dat het doel van de Centraal Dialoog is met elkaar zorg te dragen voor een beter en sterker Bonaire en zijn burgers. Een jaar na de herstart tekenen zich de eerste resultaten af en is er vertrouwen in de toekomst. Het werkt; Polderen in de Tropen. Bonaire, ook wel Nederlands zonnigste gemeente genoemd, heeft met de Centraal Dialoog een uniek overlegorgaan. Jan Willem geeft aan dat het zich het best laat vergelijken met de Stichting van de Arbeid met de adviesmerken van de SER. Geen enkele andere gemeente in Nederland kent voor zover

bekend een vergelijkbaar overlegorgaan. Dat bracht ons op de gedachte of de Centraal Dialoog van Bonaire niet als voorbeeld kan dienen voor de vitalisering van de maatschappelijke democratie op lokaal niveau in Nederland. Dialoogplein Nederland, gevestigd op de Campus, is namelijk "as we speak" bezig om in verschillende gemeenten en in samenwerking met VNG (het programma Democratie in Actie) zogenaamde lokale dialoogpleinen op te zetten. En wanneer de structuur van de Centraal Dialoog bruikbaar blijkt voor de inrichting van lokale dialoogpleinen bij Nederlandse gemeenten dan waait het model met een Caraïbische wind zo onze Hollandse polder in.

Voormalig VNO-NCW- topman Jan Willem van den Braak: "De Centraal Dialoog kan veel voor Bonaire betekenen"

Een jaar na de herstart tekenen zich de eerste resultaten af en is er vertrouwen in de toekomst.

Campus Landgoed Zonheuvel is voortdurend in beweging. In dit overzicht ziet u de stand van de campus per september 2019.

The infographic is divided into several sections:

- SDG HOUSE**: A central logo for the Sustainable Development Goals house.
- Samenwerkingspartners Campus**: Lists various partners like ACE arbeidslab, AO-Organisatieontwikkeling, ATP Film Studios, Be More You, Centrum voor Arbeidsmarkt Innovatie, De nieuwe tijdsleiders, De Turnclub, Down to Earth, Earth Charter, Forward IT, Goedlandt circulair Landgoed Beheer, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, and IFMEC.
- Organisaties SBI**: A tree diagram showing the structure of SBI (Stichting Samenwerking Bezinning en Inspiratie). It includes Stichting SBI, Stichting FNV Formaat, SBI Beheer bv, GTP MZ bv, Odyssee bv, SBI Formaat bv, HCC Landgoed Zonheuvel bv, GTP MZ ontwikkeling bv, and SBI Formaat Opleiding en Advies B.V.
- Openluchttheater Maarten Maartens** and **ATP studio Zonheuvel**: Logos for these cultural and creative spaces.
- Samenwerkingspartners SBI**: Lists partners like Alliantie Medezeggenschap en Governance, VHV, BVMZ, Welken in Bubbelenie, Christelijk-Sociaal Congres, and Prinsjesdag Ontbijt.

Programma in zicht

september, oktober, november

The Big Clean Up Experiment

Of we nu naar de financiële wereld kijken, de landbouw en voedingsindustrie, de energiesector, de zorg of het onderwijs: de spelregels van deze sectoren, manieren van werken en de doelstellingen die worden nagejaagd, dragen bij aan iets wat we niet willen. Een samenleving die sociaal-ecologisch nadrukkelijk uit balans is.

► 4 & 5 oktober

Kom je mee opruimen?

Werk jij aan de grote maatschappelijke transitie van deze tijd en gaat dit stroever dan je hoopt – zonder dat je precies kan duiden waar dit door komt? Vermoed je dat er onder de oppervlakte barrières zijn, die je beter kan opruimen? Doe dan mee met de Big Clean-Up experiment. De Club van Rome Nederland, Earth Charter, de Down to Earth Collective, Campus Landgoed Zonheuvel, Stichting SBI en het

Millennial Leadership Lab (MLL) nodigen de makers en vernieuwers van Nederland uit om effectiever te worden in hun bijdrage aan de transitie, door beter te worden in opruimen op alle niveaus: fysiek, emotioneel, mentaal en op zielsniveau. We onderzoeken gedurende 1,5 dag waar we tegenaan lopen en wat dat betekent over wat we op te ruimen hebben, om zo ruimte te creëren voor die transitie waar we zo naar verlangen. Doe je mee?

Plasticvrij festival

Op zaterdag 12 oktober 2019 organiseert GoedVolk het eerste PlasticVrij Festival op de Utrechtse Heuvelrug. Het doel is mensen te informeren over de vele facetten van plastic: afval, milieu, gezondheid en het perspectief om steeds minder plastic te gebruiken. Campus Landgoed Zonheuvel doet mee aan de Plasticvrij pledge en een deel van onze SDG tentoonstelling is te zien op het festival.

► zaterdag 12 oktober

Het programma biedt onder andere een informatieplein, een ploggers event, de presentatie van de registratie van zwerfafval dat in de dagen voorafgaand het festival is geregistreerd, bijdragen door diverse sprekers, een bezinningsmoment, een ren-je-rot-variant voor de jeugd, een Lagerhuisdebat i.s.m. met scholieren, workshops voor kinderen en ouderen, een poppenkastvoorstelling over plastic voor

de allerjongsten en een kunstproject door lokale kunstenaars. En gedurende de middag in wisselende samenstellingen discussie en debat over plastic in al zijn consequenties onder leiding van een dagvoorzitter.

Het festival begint om 12.00 uur en duurt tot 17.00 uur. Het evenement speelt zich deels binnen en deels buiten het Cultuurhuis in Doorn af.

MEER INFORMATIE: WWW.GOED-VOLK.NET

Een brief aan de toekomst; wat laten we na aan de toekomstige generaties?

Een cultureel/historisch/SDG project met leerlingen van het Revis Lyceum Doorn.

► dinsdag 15 oktober

MEER INFO: WWW.CAMPUSLANDGOEDZONHEUVEL.NL

U weet het vast nog wel. In 2017 ontdekten we de tijdscapsule (loden koker) bij de herbouw van het openluchttheater uit de jaren 30. We besloten dat de koker opnieuw ingegraven zou worden met een brief aan de toekomst. Om pas over 50 jaar opnieuw opgegraven te worden. Een brief geschreven door leerlingen van het Revis

Lyceum. Met een bijdrage van gemeente Utrechtse Heuvelrug, in samenwerking met de Cultuurcoach Utrechtse Heuvelrug, het Lab Toekomstige Generaties, het Revis Lyceum, Earth Charter Nederland en Jan van de Venis, waarnemend ombudspersoon. 'Toekomstige Generaties' vindt op 15 oktober plaats met een feestelijke ceremonie.

De loden tijdscapsule werd geopend in 2017

Dialogo als bron voor beter samenwerken.

Als het ik wijkt ontstaat ruimte voor dialogisch leiderschap.

► dinsdag 12 november

AANMELDING VIA: WWW.CAMPUSLANDGOEDZONHEUVEL.NL

Complexiteit, dynamiek en tijdsdruk blijven toenemen in ieders wereld en vragen constant om vernieuwing. We noemen dit nog steeds 'vernieuwen' alsof er een begin en einde is. Terwijl we beseffen dat we in een doorgaande stroom zitten. Die complexiteit vraagt om een andere communicatievorm, anders dan discussie en debat waaraan we

zowend zijn geraakt; namelijk om om dialogisch leiderschap.

Op dinsdag 12 november 2019 om 16.00 uur vindt de tweede grote dialoog van Dialoogplein Nederland plaats. Deze keer in samenwerking met Holland Management Review/uitgeverij Mediawerf.

Professor Rens van Loon zal tijdens de bijeenkomst de eerste Holland Management Review jaarlezing houden.

Jaarprogramma - 2019

Dinsdag
24
september
Campusgesprek over Macht
Harry Starren, bureau Waardevol werken, M&C consulting, SBI
www.campuslandgoedzonheuveel.nl

Zaterdag
28
september
Zomervertelpodium
www.campuslandgoedzonheuveel.nl

Zondag
29
september
Mindfulness one day retreat
www.Twoforyou.nl

Vrijdag/zaterdag
4/5
oktober
Big Clean Up Experiment
Club van Rome, Down to Earth Collective, SDG House Doorn, Earth Charter, stichting SBI
www.campuslandgoedzonheuveel.nl

Zaterdag
12
oktober
Plasticvrij Festival
Goed Volk, SBI e.a.
www.goed-volk.net/agenda

Dinsdag
15
oktober
Ingraven van de tijds capsule met een brief aan de toekomst
SBI, Cultuurcoach Utrechtse Heuvelrug,

Donderdag/vrijdag
24/25
oktober
IMO International Network Conferentie
www.campuslandgoedzonheuveel.nl

Donderdag/vrijdag
7/8
november
SBI 24 uren seminar Waardevol Werken
projectbureau Waardevol werken, SBI,
www.campuslandgoedzonheuveel.nl

Zaterdag
9
november
Houthakken en bomenplanten met Peter van Doorn
Goedlandt Circulair Landgoedbeheer
www.campuslandgoedzonheuveel.nl

Dinsdag
12
november
Dialogo en leiderschap mmv Rens van Loon
Dialogoplein Nederland www.campuslandgoedzonheuveel.nl

Vrijdag
15
november
Slotconferentie 'Intelligence and Sustainability'
Slotconferentie 'Intelligence and Sustainability'
www.lfmec.nl

Dinsdag
3
december
Nieuwe vormen van medezeggenschap
www.sbiformaat.nl

Zaterdag
28
december
Wintertrail, hardloopevent
www.Trцу.nl

Vrijdag/maandag
3/6
januari
Campus Winter academie
www.campuslandgoedzonheuveel.nl

Volgende uitgaven campuskrant 2019
15 november, 20 december

 Hotel & Conferentiecentrum
Landgoed Zonheuveel

20% Najaarskorting!

(geldig op nieuwe reserveringen voor vergaderarrangementen in september, oktober én november 2019)

Unieke gastvrijheid in Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

Iedereen doet mee!
NIEUWE VORMEN VAN PARTICIPATIE EN MEDEZEGGENSCHAP
03.12.2019

Programma

Ben Tiggelaar
Keynote spreker

Participatie in de praktijk
Inspirerende praktijkvoorbeelden

Praktijk & Out of the box
Keuze uit veel verschillende sessies

www.sbiformaat.nl/events

Zorg voor morgen, plant een boom

Goedlandt Circulair landgoedbeheer heeft een waardevolle visie op bosonderhoud. En dat is veelal handwerk. Om de diversiteit te behouden is het nodig om nieuwe bomen en struiken te planten. En dat is ook goed voor ons. Bomen nemen immers CO2 uit de lucht en zetten dit om naar zuurstof.

Doe mee, plant vandaag een boom en lever een bijdrage aan de wereld van morgen. Wij zorgen voor het gereedschap, de bomen en struiken. Meld je aan via, www.campuslandgoedzonheuveel.nl.

Colofon

De Campuskrant is een uitgave van Campus Landgoed Zonheuveel en is o.a. mogelijk gemaakt door de Stichting SBI. Verschijnt 6 x per jaar.

Oplage gedrukt: 6.500 exemplaren

Bereik digitaal: 25.000 views

Redactie: Peter Henk Steenhuis, Wim Oolbekkink, Monique Montijn

Ontwerp, opmaak en druk: de Hoop & Koning | grafisch meer Driebergen

Wilt u de campuskrant in uw mailbox ontvangen? Schrijf u dan in via onderstaande website:

campuslandgoedzonheuveel.nl

Campus Landgoed Zonheuveel is ook:

Huis van Arbeidsverhoudingen

Campus Landgoed Zonheuveel

Voor samenwerking, bezinning en inspiratie